

9

PROFESÖR KİP İLE TÜRKÇE

"Cümlenin
Ögeleri"
Öyküsü

TEKNOLOJİK ÖGE AVI

Birsen Ekim Özen

Merhaba Dünyalı,

Ben Türkçe Gezegeni'nden Profesör Kip! Sen de kimsin, orası da neresi dediğini duyar gibiyim! Ben, Türkçenin öneminin farkında olan bir gezegenin profesörüyüm. Birlikte çalıştığım kocaman bir ekibim var. Her biri Türkçenin bir konusunda uzman... Uzmanlarım, Türkçeyle problem yaşayan, Türkçeyi seven ama desteğe ihtiyacı olan, bazı konuları dikkat vermediği için kaçıran, kendi başına öğrenemeyeceğini düşünen öğrencilerin yardımına koşuyorlar. Birçok macerayı da birlikte yaşıyorlar...

Sen de bu diziyle onların hikâyelerine tanık olacaksın, eğleneceksin ve Türkçeyle ilgili birçok şeyi öğreneceksin. Türkçe Gezegeni tüm gücüyle senin yörüngende...

İmza
Profesör Kip

YARDIM BÖCÜCÜ

B şubesi derse gireli 20 dakika kadar olmuş, herkes dikkatini tahtaya vermişti. Sınıfın içi her zamankinin aksine çok sessizdi.

Öğrenciler sırayla tahtaya kalkıyor, öğretmenlerinin yazdığı cümleleri öğelerine ayırmaya çalışıyorlardı. Barış sıkıntıyla yerinde kıpırdandı. Cümleyi öğelerine ayırma işini bir türlü anlayamamıştı. Gerçi

PROFESÖR KİP İLE TÜRKÇE

konuya pek çalışmışlığı da yoktu ama sınıfta duydukları bile konuyu zor bulmasına yetip de artıyordu. Birazdan ismi okunacak o da hiç anlamadığı konu hakkındaki soruları yanıtlamak için tahtaya çıkacaktı.

Zilin çalmasına yirmi dakika daha olduğunu görünce tüm enerjisi tükendi sanki. **Belki bir şeyler anlardım ümidiyle ders notlarına bir kez daha göz gezdirdi.** Neden cümleleri parçalamaya çalışıyorlar, her gruba ayrı isimler veriyorlardı ki? Aklında kalan sadece üç kelimeydi; özne, yüklem, tümleç.

Özne, yüklem ve tümlecin sadece adlarını bilmek işe yaramıyordu.

Bir de onları doğru kelimelerin altına yazmak gerekiyordu ve işte bu konuda hiçbir fikri yoktu.

Başı ellerinin arasında düşünürken defterinin kenarına bir şey kondu. İlk anda irkildi ama sonra bunun bir uçuç böceği olduğunu anladı; kırmızı, yuvarlak, siyah noktalı bir uçuç böceği. İşaret parmağını uzattı. Böcek sanki onun parmağına çıkmayı bekliyormuş gibi hızla ona yöneldi. Barış, parmağının ucunda duran uçuç böceğini daha iyi görebilmek için gözüne yaklaştırdığında şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı. Çünkü bu küçük böcek gülümseyerek kendisine bakıyordu. Barış boştaki eliyle gözlerini ovuşturdu. "Şözlünün heyecanından hayal görüyorum herhâlde." diye düşündü. Uçuç böceği ise, kanatlarını yukarı doğru açtı ve ona göz kırptı.

Bunu fark etmek çok zordu tabii ama yine de görmüştü. Öğretmeni de tam o sırada seslendi işte...

- **Barış! Şıra sende, tahtaya gelir misin?**

Uçuç böceği havalanıp uçtu. Barış şaşırılmış bir hâlde ayağa kalktı. Tam sözlüden önce olacak şey miydi bu? Biraz deftere bakmak istemişti, uçuç böceğini görmüştü. Böceğin nereye uçtuğunu görmek için etrafa bakındı ama hiçbir şey göremedi.

- Barış, yaz bakalım tahtaya...

Barış eline kalem alıp bekledi.

- **"Mehmet tahtayı sildi." cümlesini öğelerine ayır.**

Barış tahtaya dikkatle öğretmenin söylediği cümleyi yazdı. Cümle sadece üç kelimedenden oluşuyordu. Barış'ın da aklında kalan sadece üç öge vardı zaten. Üç kelimenin de altını çizdi. Buraya kadar tamamdı da bundan sonra ne yapacaktı? Bu kelimelerden hangisi özne, hangisi yüklem, hangisi tümleçti?

PROFESÖR KİP İLE TÜRKÇE

Herkes önce yüklemi buluyordu. O nasıl bulacaktı yüklemi? İşte tam o sırada inanılması zor bir şey oldu. Barış, başının hemen yanından bir şeyin havalandığını hissetti. Biraz önceki kırmızı, minik uçuc böceği omzundan havalanıp tahtadaki yazının çevresinde bir tur attıktan sonra bir kelimenin üzerine kondu. Bir yandan da kanatlarını açıp kapatıyordu; sanki Barış'in dikkatini çekmek ister gibi... Barış daha fazla düşünmedi. Elini kaldırıp böceğin üzerinde durduğu kelimenin altına 'yüklem' yazdı.

Mehmet tahtayı sildi
yüklem

Öğretmeni memnun bir gülümsemeye başını salladı.

- Doğru! Haydi, oğlum devam et!

Barış tahtaya dönüp uçuç böceğine bakmaya başladı. Tahtaya tüm kalkanlar, yüklemden sonra özneyi bulmuşlardı. Acaba bunlardan hangisi özneydi; 'Mehmet' mi yoksa 'tahtayı' mı? Barış, uçuç böceğinin tesadüfen doğru kelimenin üzerine konmasına sevinmişti. Ondan ikinci kez aynı şeyi yapmasını beklemenin de tuhaf olduğunun farkındaydı. Ama işte... Olmuştu! Uçuç böceği tekrar havalanmıştı!

Barış'ın şaşkın bakışları altında küçük böcek, cümlenin üzerinde uçtu, sonra da "Mehmet" kelimesinin üzerine konarak kanatlarını açıp kapamaya başladı.

